

Projekt FOREVER

Et nyt forskningsprojekt skal sætte fokus på sammenhængen mellem øjensygdomme og vores generelle sundhed.

Af Andrea Bak

”

Øjet er et vindue ind til hjernen og til resten af kroppen, og mit håb er, at Projekt FOREVER kan danne grobund for sundhedsforskning.

Miriam Kolko, professor på Københavns Universitet og overlæge på Afdeling for Øjensygdomme på Rigshospitalet Glostrup

FOTO: SISSE STROYER

MIRIAM KOLKO, der er professor på Københavns Universitet og overlæge på Afdeling for Øjensygdomme på Rigshospitalet Glostrup, har i mange år drømt om at kunne

kombinere sin forskning i øjensygdomme med en afdækning af danskernes generelle sundhed for på den måde at kunne finde ud af, hvordan vores øjensundhed hænger sammen med vores generelle velbefindende – og ikke mindst hvordan vi kan blive endnu bedre til at diagnosticere og forebygge synstruende øjensygdomme. Desværre

er den slags store befolkningsundersøgelser en bekostelig affære – men så fik hun et usædvanligt forslag fra optikerkæden Synoptik. De tilbød at stille resultaterne af deres øjenundersøgelser til rådighed for Miriam Kolkos forskning.

”Jeg var ærlig talt skeptisk i begyndelsen,” fortæller Miriam Kolko.

”For det første er det usædvanligt herhjemme med den slags samarbejder, og jeg var usikker på, om Synoptiks undersøgelser var grundige og pålidelige nok til, at resultaterne kunne indgå i forskning. Men da jeg havde hørt præcis, hvad Synoptiks undersøgelser indeholder, og hvordan

deres optikere er uddannet, stod det klart for mig, at der var tale om en unik mulighed for at opbygge en database, der forhåbentlig kan bane vejen for bedre øjensundhed. En anden væsentlig mulighed er, at Synoptik ønsker at forbedre deres undersøgelser, ved at disse bliver evalueret og hvis nødvendigt optimeret i løbet af samarbejdet," siger Miriam Kolko.

Skal omfatte 300.000 mennesker

Det indledende møde mellem Synoptik og Miriam Kolko fandt sted for snart fire år siden, og nu er samarbejdet, som har fået navnet Projekt FOREVER, klar til at blive sat i søen. Der er masser af formalia, der skal være på plads, før man som forsker ansat af staten kan indgå et samarbejde med en kommerciel partner som Synoptik, så samarbejdet er blevet godkendt af Etisk Komité, ligesom der er udarbejdet juridiske aftaler mellem Københavns Universitet og Synoptik.

I Projekt FOREVER vil der blive samlet data fra to grupper. Den ene er alle over 18 år, som har lyst til at deltage. Deltagere fra denne gruppe vil blive spurgt, om de vil være med i Projekt FOREVER, når de har fået foretaget en øjenundersøgelse i en Synoptik-butik, og de vil blive bedt om at udfylde et spørgeskema om deres helbred og livsstil.

Det er usædvanligt herhjemme med den slags samarbejder

FOREVER

FOREVER er en forkortelse af: Finding Ophthalmic Risk and Evaluating the Value of Eye exams and their predictive Reliability. Derfor hedder forskningsprojektet 'Projekt FOREVER'.

Denne gruppe vil blive inviteret til at deltage per e-mail, og som tak for deltagelse vil deres undersøgelser være gratis. Den anden gruppe er eksisterende kunder over 50 år, der har fået lavet en udvidet øjenundersøgelse for minimum tre år siden. Udover at få gentaget den udvidede øjenundersøgelse vil de få målt deres blodtryk, blive bedt om at afgive en spytp prøve, og de vil blive bedt om at udfylde samme spørgeskema som den første gruppe. Det er håbet, at Projekt FOREVER skal komme til at omfatte op mod i alt 300.000 danskere.

Et kig ind i hjernen

Fundus er det latinske ord for nethinden, og den er 'tapetet' på øjets inderste, bagerste overflade. Med et særligt kamera kan man tage et såkaldt fundusbillede, der viser forandringer i øjet – som

I projekt FOREVER bliver der samlet data fra to grupper. Den ene er alle over 18 år, der har lyst til at deltage. Den anden gruppe er eksisterende kunder over 50 år, der har fået lavet en udvidet øjenundersøgelse for minimum tre år siden, og som har lyst til at deltage.

for eksempel blødninger og druser, i folkemunde også kendt som alderspletter – ligesom et fundusbillede kan være med til at afsløre sygdomme så tidligt, at man ikke selv har oplevet symptomer.

"Synoptik har taget fundusbilleder siden 2018.

Med disse kan vi se direkte ind på hjernen, og i mange tilfælde kan de afsløre både øjensygdomme, men også sygdomme i hjernen eller i kroppen. På den måde kan fundusbilleder som eksempel være et vigtigt instrument til at opspore forandringer rettidigt og dermed iværksætte tidlig behandling," siger Miriam Kolko.

"Øjet er et vindue ind til hjernen og til resten af kroppen, og mit håb er, at Projekt FOREVER kan danne grobund for sundhedsforskning, og at vi kan blive endnu klogere på øjensundhed ved at blive bedre til at forstå, hvem der er i risiko for at få synstruende øjensygdomme, og hvem der ikke behøver at være bekymrede," siger Miriam Kolko.

"Vores forhåbning er også, at vi får et bedre samarbejde mellem de forskellige interessenter, og så er sigtet naturligvis, at vi – ved at samkøre resultaterne fra Projekt FOREVER med de data, der allerede ligger i de offentlige registre – kan

danne os et meget bedre overblik over, hvem der er i risikozonen for at udvikle synstruende øjensygdomme, sådan at vi fremadrettet kan bruge sundhedsvæsenets ressourcer på de rette personer. På den måde kan vi forhåbentlig opspore

sygdomme rettidigt og dermed starte patienterne i behandling. Samtidig håber vi på at kunne opnå viden, hvorved vi kan berolige dem, der ikke er i risiko for at få et synshandicap, sådan at hverken de selv eller sundhedsvæsenet skal bruge ressourcer på det," siger Miriam Kolko.

Usædvanligt samarbejde

Samarbejdet mellem Synoptik og Københavns Universitet blev for fire år siden foranlediget af Øjenforeningens direktør, Marijke Vittrup, der gennem lang tid

havde kendt til Miriam Kolkos ønske om en stor befolkningsundersøgelse.

"Jeg havde talt med Synoptik om deres fremgangsmåder med øjenundersøgelser og syntes, de lød som en mulig samarbejdspartner, og det talte jeg med Miriam om," fortæller Marijke Vittrup.

"Vi holdt et møde med Annette Slynghborg, der er leder af klinisk udvikling i Synoptik, og hun kunne i detaljer fortælle os om, hvordan de

”

Det giver forskningen adgang til nogle meget værdifulde og brugbare resultater

”

Vi befinder os i et nyt og spændende spændingsfelt mellem videnskaben og det kommercielle, hvor vi mødes i et oprigtigt ønske om at give danskerne det bedst mulige syn.

Lars Tandrup, Administrerende direktør i Synoptik

Annette Slynborg, der er leder af klinisk udvikling i Synoptik, er med til at sikre synsprøver af høj kvalitet.

FOTO: AASMUL

greb deres synsprøver og undersøgelser an, og selvom Miriam var skeptisk i begyndelsen, blev hun overbevist om, at det var det rette. Det er usædvanligt med sådan et samarbejde, men jeg synes, det er virkelig fantastisk, dels fordi det giver forskningen adgang til nogle meget værdifulde og brugbare resultater, og dels fordi vi har at gøre med en kommerciel virksomhed, der virkelig tør sætte hånden på kogepladen og lade sig validere af forskerne," siger Marijke Vittrup.

"Historisk set har optikere og øjenlæger peget fingre ad hinanden, og øjenlægerne har beskyldt optikerne for at henvise for mange til undersøgelse, så de raske kommer til at tage plads fra de syge. Men nu hvor en optikerkæde som Synoptik kan lave synsundersøgelser af virkelig høj kvalitet, er det vigtigt at få en uvildig vurdering af, præcis hvor gode de er. Det vil jo være ideelt, hvis Projekt FOREVER på sigt kan bidrage til et system, hvor det kun er dem, der virkelig har behov for det, der bliver henvist til en øjenlæge," siger Marijke Vittrup.

Også Synoptik anerkender det usædvanlige i samarbejdet, men også de har store forventninger til samarbejdet.

"Vi befinder os i et nyt og spændende spændingsfelt mellem videnskaben og det kommercielle, hvor vi mødes i et oprigtigt ønske om at give danskerne det bedst mulige syn. Dette er en kommerciel mulighed for os, fordi det giver folk en god grund til at vælge os, og ikke mindst fordi det gør os endnu bedre. Vi håber desuden, at et endnu højere klinisk niveau yderligere vil styrke vores evne til at kunne rekruttere de dygtigste optikere til Synoptik," siger Lars Tandrup, administrerende direktør i Synoptik.

Projektet er finansieret af Synoptik-fonden, og det er fondens største donation til forskning nogensinde. ■

Du kan læse mere om Projekt FOREVER her:

→ synoptik-fonden.dk/aktuelt/forever-projektet

Du kan læse mere om Miriam Kolkos forskning i artiklerne her:

Miriam er et lys i mørket for mig.

→ [Læs her](#)

Antallet af personer i behandling for grøn stær er fordoblet på 15 år.

→ [Læs her](#)

Lions pris til Miriam Kolkos forskning i grøn stær.

→ [Læs her](#)

Vi deler en begejstring for de små ting.

→ [Læs her](#)

Grøn stær patienter farer let vild i kopijunglen.

→ [Læs her](#)